

Az adózási minősítéssel kapcsolatos tudnivalók 2016.

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (továbbiakban: Art.) 2016. január 01-jétől vezette be az adózási minősítés intézményét. Az adó- és vámhatóság negyedévenként megvizsgálja, hogy a cégjegyzékbe bejegyzett (és az úgynevezett áfa-regisztrált) adózók megfelelnek-e a megbízható adózókra, illetve a kockázatos adózókra vonatkozó, az Art.-ban részletesen felsorolt feltételeknek. A vizsgálat eredményeként az adózó megbízható vagy kockázatos minősítést kap. A megbízható adózók törvényben rögzített előnyöket élvezhetnek, míg a kockázatos adózók az eddiginél szigorúbb megítélés alá esnek. Amennyiben az adózó egyik kategóriába sem sorolható be, úgy rá az általános eljárásjogi szabályok vonatkoznak.

A minősítéssel érintett adózási kör

Cégjegyzékbe bejegyzett adózónak azon adóalanyokat tekintjük, melyek a cégnyilvántartásba történő jogerős bejegyzéssel jönnek/jöttek létre és a minősítés időpontjában is szerepelnek e nyilvántartásban. Az áfa-regisztrált adóalany az Art. 178. § 6a. pontjának fogalom-meghatározása szerint: olyan, belföldön gazdasági célú letelepedéssel, lakóhellyel vagy állandó tartózkodási hellyel nem rendelkező adóalany, aki (amely) belföldön általános forgalmi adó köteles tevékenységet folytat, amely tekintetében ő az adófizetésre kötelezett.

A minősítési eljárás menete (Art. 6/J. §)

A minősítési kritériumok vizsgálata során az adó- és vámhatóság a saját hatósági döntéseit, eljárási cselekményeit (például adókülönbözet megállapítása, végrehajtási eljárás indítása, kiszabott mulasztási bírság, adószám felfüggesztése és törlése), illetve a Cégbíróságtól elektronikus úton érkezett adatokat (például a cég működésének kezdete, illetve különféle cégbírósági eljárások – csődeljárás, végelszámolás, felszámolás, kényszerítéskor kezdete és vége) veszi alapul.

- A minősítés negyedévenként történik, az első minősítési időszak 2016 első negyedévé.¹
- A minősítés alapjául szolgáló feltételeket az adó- és vámhatóság a negyedév utolsó napján aktuális adatok alapján vizsgálja. Fontos ugyanakkor, hogy a megbízható adózási minősítéshez a feltételek többségét több évre visszamenőleg kell figyelembe venni.
- A minősítés eredményéről az adózók a minősítési folyamat lezárását (a minősítési időszakot követő hónap utolsó napját) követően Ügyfélkapun keresztül, elektronikus úton kapnak tájékoztatást. Amennyiben a minősítésben a későbbiekben változás nem következik be, az adó- és vámhatóság az értesítést mellőzi.

A minősítéskor vizsgálandó kritériumok

Az Art. meghatározza azokat a feltételeket, amelyek alapján az adó- és vámhatóság megbízhatónak vagy kockázatosnak minősíti az adózót, vagy áfa-regisztrált adóalanyt.

¹ Art. 211. § (1) bekezdése

Megbízható adózónak minősítés feltételei (Art. 6/A. § (1) bekezdése)

Az adó- és vámhatóság megbízhatónak minősíti az adózót, ha a következő, **együttes feltételeknek** megfelel:

1. legalább 3 éve folyamatosan működik, vagy legalább 3 éve áfa-regisztrált adóalanynak minősül,
2. a tárgyévben és az azt megelőző öt évben az állami adó- és vámhatóság által az adózó terhére megállapított összes adókülönbözet nem haladja meg az adózó tárgyévre megállapított adóteljesítményének 3%-át,
3. a tárgyévben és az azt megelőző öt évben az állami adó- és vámhatóság nem indított ellene végrehajtási eljárást, ide nem értve az átvezetést és a visszatartási jog gyakorlását,
4. a tárgyévben és az azt megelőző öt évben nem állt és nem áll csőd-, felszámolási, illetve kényszer törlési eljárás alatt,
5. nem rendelkezik 500 000 forintot meghaladó nettó adó tartozással,
6. a tárgyévben és az azt megelőző öt évben nem állt és nem áll az Art. 24/A. § (1) bekezdés c) pontja szerinti (bevallási vagy adófizetési kötelezettség elmulasztása miatti) adószám felfüggesztés hatálya alatt,
7. a tárgyévben és az azt megelőző öt évben nem állt és nem áll adószám törlés hatálya alatt,
8. a terhére az állami adó- és vámhatóság által kiszabott, a tárgyévet megelőző két évben esedékessé vált mulasztási bírság összege nem haladta meg az adózó tárgyévre megállapított adóteljesítményének 1%-át,
9. a tárgyévben és az azt megelőző öt évben nem állt és nem áll fokozott adóhatósági felügyelet alatt, és
10. nem minősül kockázatos adózónak.

Ha az adózó a tárgyévet megelőző öt évben nem működött, illetve nem minősült áfa-regisztrált adóalanynak, akkor az adó- és vámhatóság a megbízható minősítés feltételeinek fennállását a működés megkezdésétől, illetve az áfa-regisztrált adóalanyiság fennállásától vizsgálja.²

Az *1. pont* szerinti feltételnek megfelelően, az újonnan alakult adózó, ameddig legalább 3 éve folyamatosan nem működik, megbízható adózó minősítést nem szerezhetsz. Ebben az időszakban is vizsgálja azonban az adó- és vámhatóság a működés megkezdésétől, illetve az áfa-regisztrált adóalanyiság kezdetétől a minősítés jogszabályi feltételeit, annak megállapítása érdekében, hogy adózót kockázatos adózónak kell-e minősíteni.

A folyamatos működés időtartamának megállapításakor, jogutódlással létrejött adózó esetén jogelődjének működési idejét is figyelembe kell venni, tehát az adó- és vámhatóság az időtartamot a jogelőd működési idejének kezdetétől számítja.

A *2. pont* szerinti feltétel vizsgálatakor az adó- és vámhatóság összegzi a tárgyévben és az azt megelőző öt évben – vagyis első alkalommal 2011. január 1-től a minősítést megelőző negyedév utolsó napjáig tartó időszakban – az adózó, vagy áfa-regisztrált adóalany terhére jogerősen megállapított adókülönbözet összegét, és megvizsgálja, hogy ez az összeg meghaladja-e az adózó, vagy áfa-regisztrált adóalany tárgyévre megállapított adóteljesítményének 3 %-át. Az adókülönbözet megállapításakor természetesen figyelembe vételre kerül, hogy annak összege a rendelkezésre álló jogorvoslati eljárások eredményeként – pl. bírósági eljárás, vagy felügyeleti intézkedés során hozott döntés miatt – változhat.

² Art. 6/A. § (2) bekezdése

Az adókülönbözet és az adóteljesítmény meghatározását jogszabály rendezi, a 2. pont szerinti feltétel vizsgálatakor az adó- és vámhatóság is ezeket a meghatározásokat veszi alapul.

Az adóteljesítmény - az Art. 178. § 5. pontja, illetve a kiemelt adózók kijelöléséről, valamint a legnagyobb adóteljesítménnyel rendelkező adózók körének megállapításáról szóló 4/2012. (II. 14.) NGM rendelet 3. §-ában meghatározottak szerint - az adózó költségvetési támogatással, adókedvezménnyel, adómentességgel növelt elévülési időn belüli adókötelezettségének egy évre vetített átlaga, amelyben az általános forgalmi adó esetében a fizetendő illetve az előzetesen felszámított és levonható adó értékei közül a nagyobb érték kerül figyelembe vételre.

A 3. pontra figyelemmel az adó- és vámhatóság az Art., valamint a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) vonatkozó rendelkezései alapján vizsgálja azt, hogy az adózó, vagy áfa-regisztrált adóalany ellen köztartozás meg nem fizetése miatt a vizsgálandó időszakban indított-e végrehajtási eljárást.

Amennyiben bármilyen végrehajtási cselekmény foganatosítására sor került, az adózó, vagy áfa-regisztrált adóalany nem minősülhet megbízható adózónak. Ez alól a jogszabály kivételt enged, amennyiben a tartozás kizárólag végrehajtási átvezetéssel, vagy visszatartással rendeződött, és más végrehajtási cselekmény az ügyben nem történt.

Tartozásnak minősül az adótartozáson felül az adók módjára behajtandó köztartozás is.

A 4. pont szerinti feltétel esetén az vizsgálandó, hogy az adózó csőd-, felszámolási, illetve kényszertörlési eljárás alatt áll, vagy állt-e, a minősítés tárgyévében, illetve a megelőző öt naptári évben. A feltétel fennállását nem befolyásolja az eljárás eredménye, azaz amennyiben az adózó a felsorolt eljárások alatt állt korábban, mely nem eredményezte az adózó megszűnését, az a feltétel teljesülésének vizsgálata során nem értékelhető.

Az 5. pont szerinti feltétel esetén az vizsgálandó, hogy a tárgynegyedév utolsó napján fennálló adatok (az eddig a napig esedékes tételek) alapul vételével az adózó, vagy áfa-regisztrált adóalany rendelkezik-e 500 000 forintot meghaladó nettó adótartozással, mely körülmény kizárja megbízható minősítését. A nettó adótartozás megállapítása során a behajthatatlanság miatt törölt tartozásokat is figyelembe kell venni.

Az adószám felfüggesztése, mely a 6. pont szerint vizsgálandó, abban az esetben zárja ki az adózó megbízható minősítését, ha az adózó adószámát az adó- és vámhatóság a vizsgálandó időszakban azért függesztette fel, mert az adózó felszólítás ellenére nem tett eleget bevallási vagy adófizetési (adóelőlegfizetési) kötelezettségének – a törvényi határidőtől, illetve az esedékességtől számított – 365 napon belül.

A 7. pont szerint az vizsgálandó, hogy az adózó áll-e, állt-e ún. szankciós adószám törlés hatálya alatt, mely körülmény kizárja megbízhatóvá minősítését. Az adószám törlésének szankciójával az adó- és vámhatóság a következő jogszabályhelyek alapján élhet: Art. 24/A. § (4) bekezdése vagy (12) bekezdése, 24/B. § (1) bekezdése, 24/C. § (12) bekezdése, 24/D. § (2) bekezdése, 24/F. § (6) bekezdése, vagy 174/A. § (1) bekezdése.

A 8. pontban hivatkozott feltétel szerint vizsgálandó, hogy az adózó, vagy áfa-regisztrált adóalany terhére az adó- és vámhatóság által kiszabott, a tárgyévet megelőző két évben esedékessé vált mulasztási bírság összege meghaladta-e az adózó, vagy áfa-regisztrált adóalany tárgyévre megállapított adóteljesítményének 1 %-át, mely körülmény kizárja megbízható minősítését. A vizsgálat során az adószámla 215-ös adónemén (NAV Adóztatási tevékenységgel összefüggő bírság, mulasztási bírság és önellenőrzéssel kapcsolatos befizetések) és 415-ös adónemén (EKAER Igazolatlan eredetű áru miatt kiszabott mulasztási bírság) nyilvántartott mulasztási bírság tételeket kell figyelembe venni, melyek a tárgyévet megelőző két évben váltak esedékessé.

A minősítésnél kizárólag olyan egyéb eljárási cselekmény vehető figyelembe, mely a mulasztási bírságot megállapító határozat jogszerűtlenségének megállapítása mellett a mulasztási bírság eredeti esedékességgel történő végleges törlését, vagy részbeni törlését eredményezi.

A 9. pont alapján annak vizsgálatára kerül sor, hogy az adózó, vagy áfa-regisztrált adóalany a tárgyévben és az azt megelőző öt évben állt-e az Art. 24/F. § (2) bekezdése szerinti fokozott adóhatósági felügyelet alatt.

Kockázatos adózónak minősítés feltételei (Art. 6/E. § (1) bekezdése és 212. §)

Az adó- és vámhatóság meghatározott feltételek fennállása esetén minősíti az adózót, vagy áfa-regisztrált adóalanyt kockázatosnak, azonban csak akkor, ha azok elkövetésére 2016. január 1. után került sor.³

Az adó- és vámhatóság kockázatosnak minősíti a felszámolás, végelszámolás, kényszertörlési eljárás alatt nem álló adózót, vagy áfa-regisztrált adóalanyt, ha esetében az alábbi **feltételek valamelyike** fennáll:

- szerepel a nagy összegű adóhiánnyal rendelkező adózók közzétételi listáján (Art. 55. § (3) bekezdés),
- szerepel a nagy összegű adó tartozással rendelkező adózók közzétételi listáján (Art. 55. § (5) bekezdés),
- szerepel a be nem jelentett alkalmazottat foglalkoztató adózók közzétételi listáján (Art. 55. § (6) bekezdés),
- egy éven belül az állami adó- és vámhatóság ismételt üzletlezárás intézkedést alkalmazott vele szemben.

A kockázatos adózói minősítés a minősítésre okot adó feltétel bekövetkezésétől számított egy évig áll fenn. Az adó- és vámhatóság az adózó kockázatos adózói minősítését a soron következő negyedéves minősítéskor megszünteti, ha az adóhiányt, valamint az ahhoz kapcsolódó bírságot és pótlékot, illetve adó tartozást, melyre tekintettel a nagy összegű adóhiánnyal rendelkező, illetve nagy összegű adó tartozással rendelkező adózók közzétételi listájában szerepel, az adózó megfizette, és nem áll fenn más, e minősítést kiváltó ok.⁴

Értesítés a minősítés eredményéről

A minősítés eredményéről az adó- és vámhatóság az adózót elektronikus úton értesíti. Amennyiben a minősítésben változás nem következik be, az adó- és vámhatóság az értesítést mellőzi. A második minősítési időszaktól az eBEV portál felületen is lekérdezhető a minősítés eredménye. A kizárólag elektronikus úton teljesíthető bevallások benyújtására egyébként nem kötelezett, illetve elektronikus hozzáféréssel (ügyfélkapuval) nem rendelkező adózók nem értesülnek a minősítés eredményéről automatikusan, ezért a hozzáférés beszerzése mindenképpen javasolt.

Amennyiben a minősítéssel érintett adózó az adó- és vámhatóságnál nyilvántartott olyan állandó meghatalmazottal, megbízottal rendelkezik, akinek képviseleti joga alapján az értesítés megküldhető, és a meghatalmazott rendelkezik ügyfélkapuval, az adó- és vámhatóság az értesítést e személy részére küldi meg.

³ Art. 6/E. § (2) bekezdése

⁴ Art. 6/E. § (3) bekezdése

Kifogás a minősítéssel szemben

Ha az adózó vitatja a minősítését, akkor a minősítéstől vagy annak elmaradásától számított 6 hónapon belül, kötetlen formában papíralapon, illetve az állami adó- és vámhatóság által működtetett Ügyfélértékelő és Ügyintéző Rendszeren keresztül kifogást nyújthat be az adó- és vámhatóságokhoz. A határidő elmulasztása esetén igazolási kérelemnek helye nincs. Ha az adó- és vámhatóság a kifogásnak helyt ad, határozathozatal nélkül a kifogásnak megfelelően módosítja az adózó minősítését, melyről az adózót elektronikus úton értesíti. A kifogás elutasításáról az adó- és vámhatóság határozatban rendelkezik.⁵

A minősítéshez kapcsolódó jogkövetkezmények

Az Art. 6/B-D. illetve 6/F-I. §-ai alapján az adó- és vámhatóság a minősítés eredményétől függően különböző jogkövetkezményeket alkalmaz a minősített adózókkal szemben.

A minősítési rendszer szerint megbízható adózónak azok az adózók tekinthetők, akik alapvetően jogkövető magatartást tanúsítanak, adókötelezettségeiket teljesítik. A törvény ezen adózók részére kedvezményeket biztosít. Ezzel szemben kockázatos adózóknak azok minősíthetők, akiknek/amelyeknek a működése kimutathatóan sérti az adójogszabályokat pl.: nagy összegű adóhiányt, adótartozást halmoznak fel. Őket a jogalkotó szigorúbb szabályozás alá vonja, így szorítva rá őket a jogszabályok betartására.

Miért jó megbízható adózónak lenni? – A megbízható adózókat érintő (pozitív) jogkövetkezmények (Art. 6/B-D. §)

Megbízható adózók esetén a jogkövetkezmények célja kedvezmények nyújtása azon ügyfelek részére, akik adókötelezettségeiket határidőben teljesítették, és nem állnak vagy álltak olyan eljárás alatt, amely a későbbiekben veszélyeztetheti az Art. vagy az anyagi adójogszabályok szerinti kötelezettségeik teljesítését. Ezek az alábbiak:

1. Az állami adó- és vámhatóság által végzett **ellenőrzés időtartama** nem haladhatja meg a 180 napot, ha az adózó ezen időtartamon belül folyamatosan megbízható adózónak minősül.

Nem alkalmazható ugyanakkor ez a kedvezmény, ha az adózó az ellenőrzést akadályozó módon nem tesz eleget az együttműködési kötelezettségének. Ilyennek minősül, ha az adózó az ellenőrzés időtartama alatt az adó- és vámhatóság számára nem elérhető, iratait teljes körűen az ellenőrzés 180 napon belüli lezárását biztosító időpontban nem bocsátja az adó- és vámhatóság rendelkezésére.

2. **Felhívás** elmulasztott adókötelezettség teljesítésére **mulasztási bírság** alkalmazása **helyett**

A bejelentési, bevallási, adatszolgáltatási kötelezettség – a foglalkoztatotti bejelentés és az Art. 22/E. §-a szerinti kötelezettség kivételével – elmulasztása vagy hibás teljesítése esetén az állami adó- és vámhatóság csak a kötelezettség teljesítésére való felhívás eredménytelensége esetén alkalmazza a mulasztási bírságot.

⁵ Art. 6/L. §

3. **Csökkentett mértékű mulasztási bírság** alkalmazása

A kiszabható mulasztási bírság felső határa, ha az adózó a jogszabálysértés elkövetésének időpontjában vagy a jogszabálysértés feltárásának (jegyzőkönyvezésének) időpontjában megbízható adózónak minősült, az általános szabályok szerinti bírságtételek 50 %-a, azaz a nem magánszemély adózó esetén ez a határ 250.000 Ft az általános 500.000 Ft helyett.

4. **Csökkentett mértékű adóbírság** alkalmazása

Az adóbírság felső határa, ha az adózó az utólagos ellenőrzés alá vont adómegállapítási időszak egészében vagy az utólagos ellenőrzés megállapításairól szóló jegyzőkönyv keltének időpontjában megbízható adózónak minősült, az adóbírság felső határának 50 %-a, azaz az adóhiány 25 %-a, az általános 50 %-os mérték helyett.

5. **Automatikus részletfizetés** biztosítása

A megbízható adózók részére nyitva áll az a lehetőség, hogy a 10.000 Ft-ot meghaladó, de 500.000 Ft-ot el nem érő tartozására évente egy alkalommal 12 havi pótlékmentes részletfizetést kérjen, amelynek egyik módja az ügyfél kérelme, illetve ezzel egyenértékű, ha az ügyfél elfogadja az állami adó- és vámhatóság erre irányuló ajánlatát.

Az adó- és vámhatóság a tartozással rendelkező megbízható adózó részére az automatikus részletfizetési kedvezmény lehetőségére vonatkozóan negyedévente elektronikus úton felhívást küld. Az adózó a kézbesítést követő 8 napon belül elektronikus úton nyilatkozhat a kiküldött felhívásban foglalt részletfizetés elfogadásáról. A nyilatkozat megtételére előírt határidő jogvesztő.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az automatikus részletfizetés lehetősége nem terjed ki az Art. 133. § (3) bekezdésében meghatározott tartozásokra, továbbá, hogy a részletek befizetésének elmaradása esetén a kedvezmény érvényét veszti, és a tartozás egy összegben esedékessé válik, melyhez kapcsolódóan az eredeti esedékességtől késedelmi pótlék kerül felszámításra.

Miért hátrányos kockázatos adózónak lenni? – A kockázatos adózókat érintő (negatív) jogkövetkezmények (Art. 6/F-I. §)

A kockázatos adózók esetén az eltérő jogkövetkezmények célja, hogy az állami adó- és vámhatóság fokozott figyelemmel kísérhesse az e körbe tartozó ügyfelek működését, illetve, hogy az e minősítést megalapozó tényezők kiküszöbölése érdekében felhívással élhessen az ügyfelek felé. Az alábbiak szerint:

1. **Kiutalási határidők** meghosszabbodása

Az általános forgalmi adó kiutalásának határideje kockázatos adózó esetén 75 napra emelkedik és nem alkalmazhatók az áfa kiutalására az Art. 37. § (4a) bekezdésében foglalt kedvezőbb (30 illetve 45 napos) határidők.

2. **Ellenőrzési határidők** meghosszabbodása

Kockázatos adózók esetén az általános ellenőrzési határidők 60 nappal meghosszabbodnak, abban az esetben, ha az adózó az ellenőrzés alá vont időszakban, illetve annak egy részében, vagy az ellenőrzés időtartama alatt, illetve annak egy részében kockázatos adózónak minősül.

3. **Emelt összegű késedelmi pótlék** alkalmazása

A késedelmi pótlék megállapítása időpontjában kockázatosnak minősülő adózó esetén az adókülönbözet után felszámított késedelmi pótlék mértéke a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat ötszörösének 365-öd része.

4. A késedelmi pótlék megállapításának **rögzített kezdő időpontja**

A késedelmi pótlék megállapítása időpontjában kockázatosnak minősülő adózó esetén az állami adó- és vámhatóság nem állapíthat meg későbbi időpontot a pótlékfizetés kezdő napjaként, mint az adó esedékességének, illetve a költségvetési támogatás igénybevételének a napja, azaz nincs lehetőség a késedelmi pótlék összegének méltányossági alapú mérséklésére.

5. **Adóbírsággal és mulasztási bírsággal** kapcsolatos jogkövetkezmények (kiszabás, bírságmérték)

Ha az adózó a jogszabálysértés elkövetésének időpontjában vagy a jogszabálysértés feltárásának, illetve az adóhiány megállapításának (jegyzőkönyvezésének) időpontjában kockázatos adózónak minősült, az adóbírság és mulasztási bírság kiszabása **nem mellőzhető**.

A kiszabható adó- és mulasztási bírság **legkisebb mértéke** az általános szabályok szerint kiszabható bírság felső határának az 50 %-a, azaz

- a) mulasztási bírság esetén a nem magánszemély adózóra vonatkozó határ 250.000 Ft, az általános 500.000 Ft-os határt alapul véve,
- b) adóbírság esetén az általános 50 %-os mértéket alapul véve 25 %.

Ha az adózó a jogszabálysértés elkövetésének időpontjában vagy a mulasztás feltárásának (jegyzőkönyvezésének) időpontjában kockázatos adózónak minősült, a kiszabható **mulasztási bírság felső határa** az általános szabályok szerint kiszabható mulasztási bírság felső határának 150 százaléka, azaz az 500.000 Ft-os határ alapul vételével 750.000 Ft.

Az adózói minősítéssel kapcsolatos jogszabályok: az Art. 6/A–6/L. §-ai, és 211–212. §-ai

Nemzeti Adó- és Vámhivatal